

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ARCHYVARO TARNYBA

2012 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2013-02-15 Nr. V6-35
Vilnius

I. STRATEGINIŲ POKYČIŲ ĮGYVENDINIMAS

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, vykdydama savo misiją – įgyvendinti dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo srities valstybės politiką, efektyviai administruoti Nacionalinį dokumentų fondą, kad būtų užtikrintas valstybės dokumentinio paveldo išsaugojimas ir jo prieinamumas visuomenei, itin daug dėmesio skyrė prieigos prie valstybės archyvuose saugomų Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų gerinimui, dokumentų ir archyvų valdymo srities reglamentavimui, teikiamų paslaugų kokybei.

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos strateginio veiklos plano įgyvendinimui daug įtakos turėjo 2012 m. kovo 29 d. priimtas Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 2, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (Žin., 2012, Nr. 44-2147), įsigaliojęs liepos 1 d., kuris patikslino nuostatas, susijusias su Lietuvos vyriausiojo archyvaro kompetencija, įteisino Elektroninio archyvo informacinės sistemos naudojimą derinant apskaitos dokumentus (jų duomenis) su dokumentus valstybės archyvams perduodančiomis valstybės institucijomis ar įstaigomis bei šių įstaigų sudarytų nuolat ir ilgai saugomų elektroninių dokumentų perdavimą į valstybės archyvus.

Įgyvendinant pirmąjį prioritetą (*Gerinsime prieigą prie valstybės archyvuose saugomų Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų (III. Kultūros ministerijos veiklos prioritetas – Tobulinsime kultūros paveldo (objektų ir vietovių, kilnojamųjų kultūros vertybių ir nematerialaus paveldo) prieinamumą ir apsaugą*) buvo skaitmeninami valstybės archyvuose saugomi rašytiniai, vaizdo ir garso dokumentai, siekta, kad daugiau dokumentų būtų viešai prieinami valstybės archyvų skaityklose, interneto portaluose.

2012 metais skaitmeninimo darbų apimtys, lyginant su 2011-aisiais, padidėjo apie 60 proc., nes valstybės archyvai įsigijo skaitmeninimo įrangos, pradėję įgyvendinti naujus bendradarbiavimo projektus, tarp jų ir tarptautinius, nors šie skaitmeninimo darbai veiklos planuose nebuvo numatyti.

Vykdydami skaitmeninimo darbus įgyvendiname Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir prieigos strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 493 (Žin., 2009, Nr. 66-2624).

Didėjant skaitmeninimo darbų apimtims ir skaitmeninėse saugyklose saugomų skaitmeninių vaizdų skaičiui, valstybės archyvams iškilo būtinybė įsigyti programinę įrangą, skirtą valdyti ir teikti naudotojams (darbuotojams ir skaitytojams) skaitmeninius vaizdus, o norint užtikrinti skaitmeninio turinio išsaugojimą, būtina atnaujinti valstybės archyvų turimą techninę įrangą bei įsigyti naujos, šiuolaikinius reikalavimus atitinkančios įrangos. Visa tai reikalauja nemažų išteklių – tiek finansinių, tiek žmogiškųjų.

Plečiant informacijos paieškos apie valstybės archyvuose saugomus dokumentus informacinių technologijų priemonėmis galimybes, 2012 metais Elektroninio archyvo informacinėje sistemoje (toliau – EAIS) buvo pateikta informacija apie 99 proc. fondo lygmens aprašų (t. y. informacija apie įstaigos, asmens, šeimos, kolekcijos ir kt. pavadinimus, sukauptų dokumentų chronologines ribas, bylų skaičių, priejimo prie dokumentų sąlygas ir kita). Siekiant sudaryti galimybes atlikti ne tik valstybės archyvuose saugomų fondų, bet ir bylų paiešką, buvo skaitmeninami ir 2012 metais EAIS pradėti skelbti bylų apyrašai (bylų sąrašai).

Siekdama antrojo prioriteto (*Vertinsime elektroninių dokumentų valdymą reglamentuojančių teisės aktų poveikį ir plėtosime jų valdymo teisinį reguliavimą, vienodindami valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių elektroninių dokumentų valdymo ir naudojimo praktiką*) rezultatų, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba didelį dėmesį skyrė elektroninių dokumentų valdymo reglamentavimui, o ypač valstybės institucijų ir įstaigų galimybės keistis elektroniniais dokumentais, atitinkančiais Elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikaciją ADOC-V1.0, patvirtintą Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2009 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. V-60 (Žin., 2009, Nr. 108-4574). Šis klausimas buvo svarstytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimuose. Vykdamas Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko ar kitus pavedimus, Lietuvos

vyriausiojo archyvaro tarnyba atliko valstybės institucijų ir įstaigų pasirengimo keistis elektroniniais dokumentais analizę ir apibendrintus rezultatus pateikė Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai. Prie šių veiklų įgyvendinimo prisidėjo Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2012 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-56 sudaryta Elektroninių dokumentų valdymo komisija.

Įgyvendindama trečiąjį prioritetą (*Didinsime valstybės archyvų teikiamų paslaugų prieinamumą ir efektyvumą, kurdami Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų teikiamų administracinių paslaugų sistemą (V. Skaidrumas ir atsakomybė viešajame sektoriuje)*), Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba toliau įgyvendino Europos Sąjungos lėšomis finansuojamą projektą „Integralios administracinių paslaugų sistemos sukūrimas“. Baigti Integralios administracinių paslaugų sistemos analizės ir projektavimo etapai, įdiegta ir pradėta naudoti bendra Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų dokumentų valdymo sistema.

Siekdami ketvirtojo prioriteto (*Gerinsime dokumentų saugojimo sąlygas valstybės archyvuose*) rezultatų, 2012 m. toliau vykdėme šiuos investicinius projektus: „Archyvų komplekso pastato Vilniuje, Mindaugo g. 8 rekonstravimas ir priestato statyba“ ir „Lietuvos valstybės istorijos archyvo pastato Vilniuje, Gerosios Vilties g. 10 rekonstrukcija“.

Siekiant užtikrinti Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų išsaugojimą, kiekvienais metais susiduriama su ta pačia problema – nepakankamu finansavimu, skiriamu dokumentų saugojimo norminėms sąlygoms užtikrinti. Vos 29 proc. valstybės archyvų saugyklų techninės galimybės leidžia užtikrinti norminį dokumentų saugojimo režimą, o kitose saugyklose tokių galimybių nėra: sumontuotos mikroklimato palaikymo inžinerinės sistemos yra nusidėvėjusios, nefunkcionuojančios arba neefektyvios – negalinčios palaikyti norminių mikroklimato parametrų. Pastaraisiais metais nuolat kylant elektros energijos ir šildymo įkainiams ir nesant reikiamo finansavimo, valstybės archyvuose susidaro išskolinimai už sunaudotą elektros energiją ir šildymą.

Atkreiptinas dėmesys į visų valstybės archyvų pastatų būklę ir pastatų energinį naudingumą.

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba 2012-03-01 raštu Nr. (1.13) V4-248 teikė Kultūros ministerijai siūlymus dėl ilgalaikės valstybinės Nacionalinio dokumentų fondo išsaugojimo programos. Buvo pateiktas Valstybės archyvų rekonstravimo ir modernizavimo 2013–2019 m. programos projektas (toliau – Programa). Šios Programos tikslas – sudaryti sąlygas tinkamai saugoti Nacionalinio dokumentų fondo dokumentus. Programos uždavinys – renovuoti valstybės archyvų pastatus ir dokumentų saugyklas, atnaujinant pastatų statybines konstrukcijas, rekonstruojant ir modernizuojant pastatų inžinerines sistemas ir technologinę įrangą, padidinant pastatų energinį naudingumą, sumažinant pastatų eksploataavimo išlaidas, kad būtų užtikrintas racionalus valstybės lėšų naudojimas.

Taip pat Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba 2012-04-18 raštu Nr. (1.13) V4-397 kreipėsi į Kultūros ministeriją dėl valstybės archyvų pastatų renovacijos investicijų projektų finansavimo galimybių.

Sprendimus dėl archyvų pastatų renovacijos ir pradėtų investicijų projektų pakankamo finansavimo būtina priimti neatidėliojant, taip pat numatyti galimybę valstybės archyvų pastatų renovaciją finansuoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos lėšomis 2014–2020 metų laikotarpiu.

II. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

Strateginis tikslas – Kaupti, išsaugoti ir populiarinti Lietuvos dokumentinį paveldą, skatinant visuomenės domėjimąsi juo, didinti dokumentų valdymo efektyvumą ir jų prieinamumą bei užtikrinti asmenų teisėtus interesus

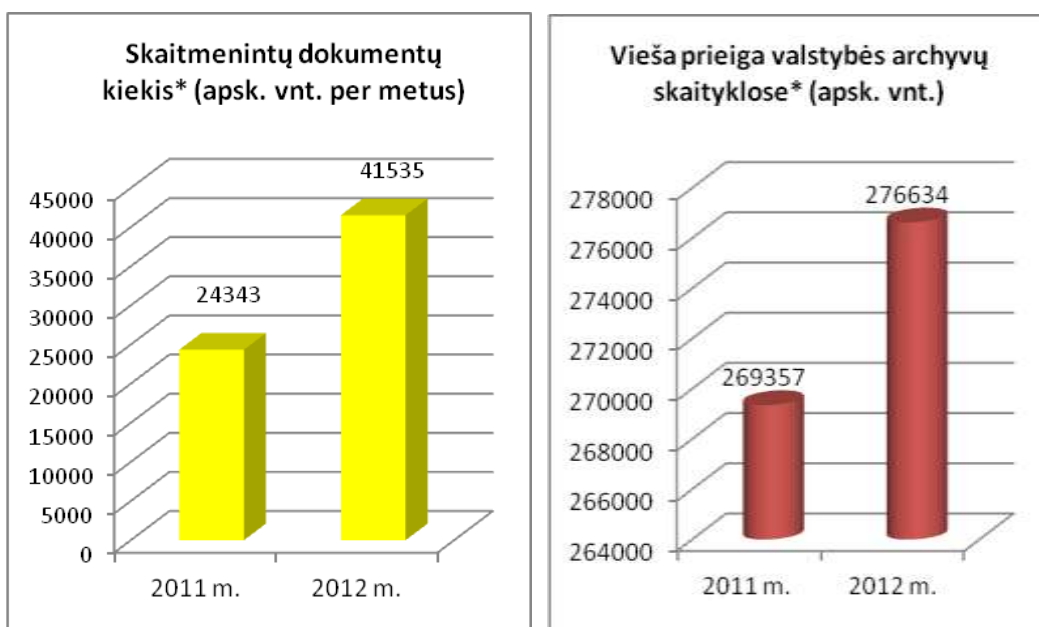
Strateginio tikslo įgyvendinimą apibūdinantys penki efekto vertinimo kriterijai atspindi esminius pagrindinėse veiklos srityje pasiektus rezultatus.

E-01-01 efekto kriterijus Skaitmenintų dokumentų kiekis, gerinant prieigą prie valstybės archyvuose saugomų Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų (apskaitos vienetų skaičius per metus)

Šio efekto kriterijaus 2012 metų planuota reikšmė – 32200 apsk. vnt. Pasiektas rezultatas – 41535 apsk. vnt. Metinis veiklos plano įvykdymo procentas – 129 proc.

2012 metais valstybės archyvai skaitmenino 41120 apskaitos vienetų dokumentų. Skaitmeninių dokumentų saugyklos papildytos 708411 valstybės archyvų skaitmenintų rašytinių dokumentų ir fotodokumentų vaizdų bei 821,73 valandų vaizdo ir garso skaitmeninių dokumentų. Iš kitų juridinių asmenų valstybės archyvams buvo perduota 415 apsk. vnt. ir 200 pavienių skaitmeninių dokumentų – iš viso 56703 vaizdai.

Vykdydami skaitmeninimo darbus įgyvendiname Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir prieigos strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 493 (Žin., 2009, Nr. 66-2624).

* neskaičiuojamas skaitmenintų iš bylų atrinktų pavienių dokumentų kiekis.

Efekto kriterijaus „Skaitmenintų dokumentų kiekis, gerinant prieigą prie valstybės archyvuose saugomų Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų (apskaitos vienetų skaičius per metus)“ reikšmės pokytis per 2011–2012 metus

E 01-02 efekto kriterijus Sukurta Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų teikiamų administracinių paslaugų sistema, leidžianti teikti ketvirto lygio paslaugas, taikant vieno langelio principą (proc.)

Šio efekto kriterijaus 2012 metų planuota reikšmė – 80 proc. Pasiektas rezultatas – 76 proc. Metinis veiklos plano įvykdymo procentas – 95 proc.

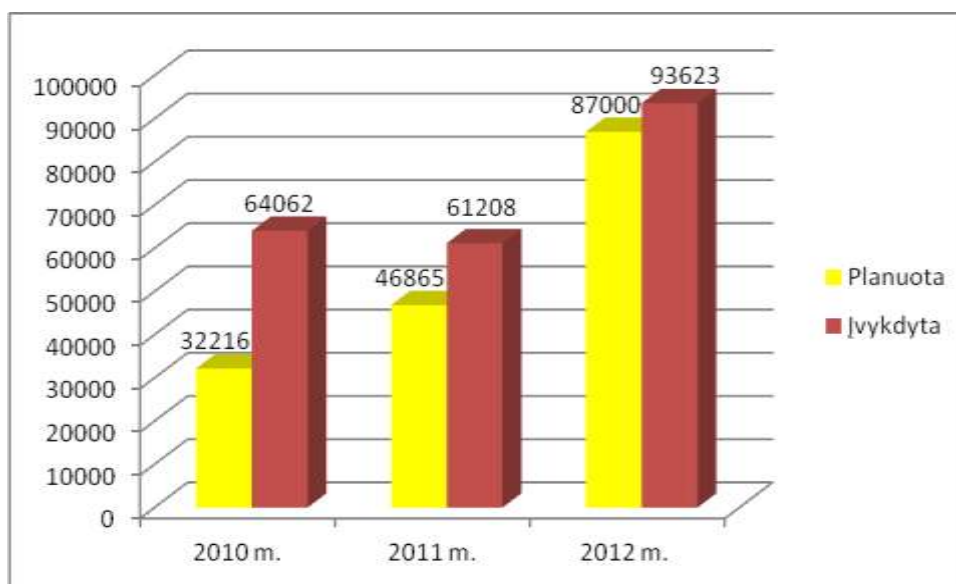
Siekiant gerinti teikiamų paslaugų kokybę, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyboje ir valstybės archyvuose 2012 m. buvo toliau įgyvendinamas projektas „Integralios administracinių paslaugų sistemos sukūrimas“, finansuojamas Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis (projekto kodas VP1-4.3-VRM-01-V-01-024). Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyboje ir valstybės archyvuose jau veikia dokumentų valdymo sistema. Per ataskaitinį laikotarpį buvo baigti Integralios administracinių paslaugų sistemos (toliau – IAPS) analizės ir projektavimo etapai. Įdiegus IAPS, klientams bus užtikrinta galimybė užsakyti valstybinės archyvų sistemos įstaigų teikiamas paslaugas bet kurioje valstybinės archyvų sistemos įstaigoje, parengtus dokumentus (pažymas) bus galima gauti el. paštu, paštu ar atvykus į įstaigą, sutrumpės paslaugų teikimo laikas. Šios paslaugos bus pasiekiamos per Elektroninius valdžios vartus (<https://www.epaslaugos.lt>). Projektas tęsiamas ir bus baigtas 2013 m.

E 01-03 efekto kriterijus Visuomenės poreikiams tenkinti valstybės archyvuose kaupiamas Nacionalinio dokumentų fondo išliekamąją vertę turinčių dokumentų kiekis (apskaitos vienetų skaičius per metus).

Šio efekto kriterijaus 2012 metų planuojama reikšmė – 87000 apsk. vnt. Pasiiektas rezultatas – 93623 apsk. vnt. Metinis veiklos plano įvykdymo procentas – 107,61 proc.

Didesnę šio efekto kriterijaus reikšmę lėmė didesni nei planuota valstybės archyvų priimtų saugoti dokumentų (82873 apsk. vnt. vietoj planuotų 77000 apsk. vnt.) ir valstybės archyvų sutvarkytų dokumentų (10750 apsk. vnt. vietoj planuotų 10000 apsk. vnt.) kiekiai. 2012 m. nemažai dokumentų neplanuotai gauta dėl biudžetinių įstaigų struktūrinių pokyčių. Ypač dideli dokumentų kiekiai susidarė optimizavus prokuratūros sistemą. Priimamų nuolat saugoti dokumentų kiekio padidėjimas taip pat sietinas ir su institucijomis, kurios tvarkydamos savo veiklos dokumentus nustatė, kad šie dokumentai turi išliekamąją vertę, ir dokumentai buvo priimti toliau saugoti.

Aptariamo efekto kriterijaus 2012 metų planuojama reikšmė, lyginant su kitais metais, numatyta gana didelė, nes Lietuvos statistikos departamentas Lietuvos valstybės naujam archyvuui perdavė itin didelį kiekį (54693 apsk. vnt.) gyventojų ir jų būstų 2001 m. visuotinio surašymo lapų bylų. Dėl vietos Lietuvos valstybės naujojo archyvo saugyklose stokos dokumentai pagal perdavimo aktus buvo perduoti kitiems – Utenos, Marijampolės, Tauragės, Šiaulių, Kauno apskričių – archyvams.

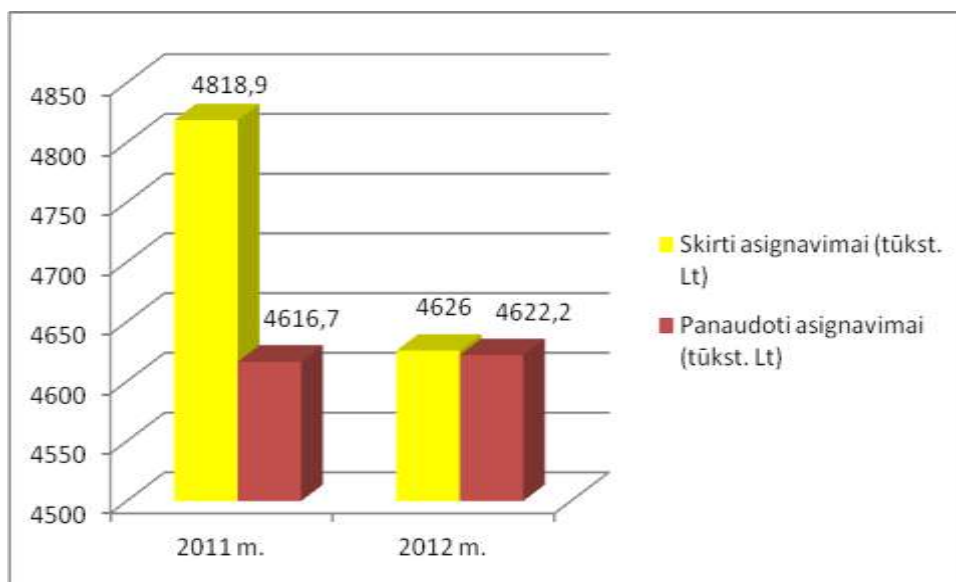

„Efekto kriterijaus „Visuomenės poreikiams tenkinti valstybės archyvuose kaupiamas Nacionalinio dokumentų fondo išliekamąją vertę turinčių dokumentų kiekis (apskaitos vienetų skaičius per metus)“ reikšmės pokytis per 2010–2012 metus“

E 01-04 efekto kriterijus Asignavimų, skirtų valstybės perduotai savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijai vykdyti, panaudojimas (panaudoti asignavimai per metus)

Šio efekto kriterijaus 2012 metų planuojama reikšmė – 4626,0 tūkst. Lt. Pasiektas rezultatas – 4622,2 tūkst. Lt. Metinis veiklos plano įvykdymo procentas – 99,92 proc.

Šio efekto kriterijaus reikšmę lėmė sėkmingas valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijos koordinavimas. Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2012 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. V-61 „Dėl savivaldybių atsiskaitymo už Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos kuruojamos valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijos atlikimą ir lėšų naudojimą tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 69-3577) pakeista atsiskaitymo už valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijos atlikimą tvarka. Metų eigoje buvo atlikti 59 neplaniniai patikrinimai savivaldybių administracijose dėl pateiktų 2011 metų rezultatų patikrinimo. Patikrinimų rezultatai bei duomenų už 2012 metų pirmą pusmetį analizė įtakojo einamųjų metų patvirtintų dotacijų sumų perskirstymą savivaldybėms. Perskirstyta savivaldybėms skirtų tikslinių dotacijų suma siekė 74,7 tūkst. Lt. Laiku atlikus skirtų asignavimų panaudojimo bei funkcijos vykdymo vertinimą, buvo užtikrintas racionalus ir tikslingas lėšų panaudojimas.

Efekto kriterijaus „Asignavimų, skirtų valstybės perduotai savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijai vykdyti, panaudojimas (panaudoti asignavimai per metus)“ reikšmės pokytis per 2011–2012 metus

E 01-05 efekto kriterijus Valstybės archyvų ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos suteiktų paslaugų asmenims kiekis (paslaugų skaičius per metus)

Šio efekto kriterijaus 2012 metų planuojama reikšmė – 119000 vnt. Pasiektas rezultatas – 133384 vnt. Metinis veiklos plano įvykdymo procentas – 112,09 proc.

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba ir valstybės archyvai teikė tiek administracines, tiek viešąsias paslaugas. Suteiktų paslaugų asmenims skaičių įtakojo didesnis nei planuota tiesiogiai, elektroniniu būdu ar telefonu vartotojams suteiktų paslaugų skaičius.

2012 m. gauti 36136 fizinių ir juridinių asmenų prašymai išduoti juridinius faktus patvirtinančius dokumentus bei teikti įstatymų nustatytą informaciją. Parengta atsakymų į 34569 prašymus. Taikant vieno langelio principą tiesiogiai, elektroniniu būdu ar telefonu suteiktos 63477 paslaugos.

Skaitytojams (tyrinėtojams) valstybės archyvų skaityklose buvo daromos dokumentų šviesos ir skaitmeninės kopijos, teikiami susipažinti archyvų saugomi dokumentai. Skaičiuojama, kad per 2012 metus dėl šių paslaugų buvo kreiptasi 35318 kartų.

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba per atskaitinį laikotarpį išdavė 9, patikslino 2 ir panaikino 7 licencijas teikti dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugas. Taip pat buvo išduotas vienas leidimas išvežti dokumentus iš Lietuvos.

Įgyvendinant strateginį tikslą buvo vykdomos dvi – **Nacionalinio dokumentų fondo administravimo (01.02)** ir **Valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinio dokumentų tvarkymo funkcijos koordinavimo (01.03)** – programos.

Programas vykdė Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, kuri yra Vyriausybės įstaiga, priskirta Lietuvos Respublikos kultūros ministro reguliavimo sričiai, ir 15 valstybės archyvų.

Nacionalinio dokumentų fondo administravimo programoje (01.02) buvo numatyti šie tikslai:

1 tikslas – pagal kompetenciją užtikrinti dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo politikos įgyvendinimą.

Įgyvendinant pirmąjį programos tikslą, vieni iš svarbiausių darbų ir 2012 m. – dalyvauti įgyvendinant valstybės politiką dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo srityje bei formuoti vienodą dokumentų valdymo praktiką valstybės ir savivaldybių institucijose, įstaigose ir įmonėse.

Lietuvos Respublikos Seimas 2012 m. kovo 29 d. priėmė Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 2, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą (Žin., 2012, Nr. 44-2147), kuris nustatė, kad valstybės archyvams dokumentus perduodančios institucijos ir įstaigos apskaitos dokumentus (jų duomenis) su valstybės archyvais derina tik per Elektroninio archyvo informacinės sistemą. Įstatymu taip pat nustatyta, kad valstybės archyvai iš jiems priskirtų įstaigų priima ne tik nuolat saugomus dokumentus, bet ir ilgai saugomus elektroninius dokumentus.

Šio įstatymo nuostatomis įgyvendinti Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba parengė kelių teisės aktų pakeitimų projektus: buvo pakeistos Dokumentų rengimo taisyklės (Žin., 2012, Nr. 15-683), Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklės (Žin., 2012, Nr. 72-3768), Elektroninių dokumentų valdymo taisyklės (Žin., 2012, Nr. 79-4131), Valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių, perduodančių dokumentus valstybės archyvams nuolat saugoti, sąrašas (Žin., 2012, Nr. 71-3705). Kadangi minėtuju įstatymu buvo atsisakyta kompiuterizuotų dokumentų valdymo sistemų derinimo su valstybės archyvais, kai kurie teisės aktai buvo pripažinti netekusiais galios. Per ataskaitinius metus parengta ir naujų reguliavimo srities teisės aktų: Valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių veiklos elektroninių dokumentų perdavimo į valstybės archyvus taisyklės (Žin., 2012, Nr. 72-3767), nustatytos administracinio teisės pažeidimo protokolo ir nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje formos ir kartu jų pildymo taisyklės (Žin., 2012, Nr. 54-2704).

2012 m. įstaigos daugiau rengė dokumentų saugojimo terminų rodyklių, kurių projektus teikė Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybai vertinti. Lietuvos vyriausiasis archyvaras suderino šias dokumentų saugojimo terminų rodykles: Notaro profesinės veiklos (Žin., 2012, Nr. 120-6052), Muitinės kompetencijos srityje susidarančių dokumentų (Žin., 2012, Nr. 140-7219). Paminėtina, kad šių rodyklių vertinimas nebuvo planuotas.

Buvo atliekami ir kiti neplanuoti darbai. Viešojo sektoriaus įstaigos vis dažniau keičiasi oficialių dokumentų skaitmeninėmis kopijomis, todėl siekiant, kad dokumentų skaitmeninių kopijų bylos būtų tinkamai sudaromos, tvarkomos ir saugomos, buvo parengtos ir paskelbtos portale

www.archyvai.lt Viešojo sektoriaus įstaigų oficialių dokumentų skaitmeninių kopijų valdymo rekomendacijos. Įsigaliojus Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių įstatymui (Žin., 2011, Nr.163-7739), Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybai buvo pavesta parengti Registro duomenų, registro informacijos, registruoti pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų perdavimo valstybės archyvams ar jų sunaikinimo tvarkos aprašo projektą. Taip pat buvo rengiami ir teikiami siūlymai Lietuvos Respublikos finansų ministerijai dėl dokumentų valdymo funkcijos efektyvumo didinimo priemonių.

Didelis dėmesys 2012 m. buvo teiktas ir licencijų teikti dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugas reglamentavimui. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 2, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, buvo priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-20 nutarimas Nr. 732 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. vasario 9 d. nutarimo Nr. 162 „Dėl Dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugų licencijų išdavimo ir panaikinimo, dokumentų ir licencijų gražinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin. 2012, Nr. 71-3669) (Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba teikė siūlymus Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai dėl šio tvarkos aprašo išdėstymo nauja redakcija), kuriuo buvo įtvirtinta ir detalizuota efektyvesnė licencijų teikti dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugas išdavimo procedūra. Įsigaliojus pakeitimams licencijos išduodamos elektroninės formos, atsisakius popierinių licencijų išdavimo ir reikalavimo turėti licencijos originalą.

Vadovaudamasi Ūkio ministerijos parengtomis Kontrolinių klausimynų rengimo gairėmis ir pavyzdiniais klausimynais, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba parengė ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2012 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. V-65 „Dėl Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 12 d. įsakymo Nr. V-119 „Dėl licencijų teikti dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugas turėtojų planinių ir neplaninių patikrinimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtino Licencijuojamos dokumentų saugojimo paslaugos teikimo sąlygų laikymosi kontrolinį klausimyną, pagal kurį atliekami ūkio subjektų veiklos patikrinimai.

Teisės aktų dėl licencijų teikti dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugas išdavimo pakeitimai prisideda prie Nacionalinės kovos su korupcija 2011–2014 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002-01-17 nutarimu Nr. IX-711 (Žin., 2002, Nr. 10-355; 2011, Nr. 77-3727) įgyvendinimo plano priemonių vykdymo.

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba ir valstybės archyvai aktyviai teikė informaciją ir konsultacijas dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo klausimais (šiais metais net 13 išsamių atsakymų į dažniausiai užduodamus klausimus viešai paskelbta portale www.archyvai.lt). Buvo skaitomi pranešimai dokumentų ir archyvų valdymo metodiniais, teisės aktų taikymo klausimais įstaigų organizuojamose konferencijose ar mokymuose, vedami seminarai teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo sritį, įgyvendinimo klausimais. Mokymų ir konsultacijų poreikis itin išaugo 2012 m. II pusmetį, įstaigoms nuosekliau pradėjus dirbti su Elektroninio archyvo informacine sistema (EAIS). Valstybės archyvų darbuotojams teko konsultuoti atsakingus įstaigų darbuotojus EAIS sistemos funkcionalumo, kitais su duomenų derinimu, dokumentų duomenų patvirtinimu susijusiais klausimais.

Įstaigos, priskirtos valstybės archyvams, pateikė derinti bene dvigubai daugiau apskaitos dokumentų, nei buvo planuota – 10989 vietoj 5600. Per 2012 m. II pusmetį gana daug įstaigų valstybės archyvams pateikė derinti popierinius apskaitos dokumentus (pvz., Vilniaus miesto savivaldybės archyvas pateikė derinti 290 likviduotų įmonių dokumentų naikinimo aktų). Pradėjus apskaitos dokumentus derinti per EAIS, daugiau buvo suderinta dokumentacijos planų, bylų apyrašų sąrašų ar dokumentų registrų sąrašų.

Valstybės archyvai taip pat prižiūrėjo, kaip jiems priskirtose valstybės ir savivaldybių institucijose, įstaigose ar įmonėse buvo laikomasi teisės aktuose nustatytų dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo reikalavimų. Šiuo tikslu buvo atlikta 90 patikrinimų (įvykdymas – 101,1 proc.).

2012 m. prašymų išduoti juridinius faktus patvirtinančius dokumentus bei teikti įstatymų nustatytą informaciją, lyginant su 2011 m., pateikta 5,48 proc. mažiau (atitinkamai 36136 ir 38233

prašymai). Prašymų kiekis kiekvienais metais mažėja maždaug po 5 proc. Didžiąją dalį gautų prašymų sudaro prašymai išduoti gautą atlyginimą, darbo stažą, gimimo, santuokos, mirties ir kitus faktus patvirtinančius dokumentus. Paprastai prašymų kiekis susijęs su teisės aktų pakeitimais socialinių išmokų ar kompensacijų skyrimo, pilietybės suteikimo, pensijų apskaičiavimo ar kitais klausimais. Ryškėja tendencija, kad mažėja Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybai ir valstybės archyvams ne pagal kompetenciją pateikiamų užklausų skaičius, taip pat mažiau prašymų teikiama pakartotinai. Tikėtina, kad tai – išsamios ir kokybiškos informacijos teikimo (telefonu, elektroniniu paštu ar atvykus tiesiogiai į instituciją) rezultatas.

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba per atskaitinį laikotarpį išdavė 9, patikslino 2 ir panaikino 7 licencijas teikti dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugas.

Taip pat buvo išduotas vienas leidimas išvežti dokumentus iš Lietuvos. Buvo leista laikinai išvežti 10 vnt. Vilniaus apskrities archyve saugomų dokumentų, kurie buvo eksponuojami Estijos taikomojo meno ir dizaino muziejuje vykusiame parodoje „Modernizacija. XX a. 7–8 dešimtmečių Baltijos šalių menas, dizainas ir architektūra“.

Siekdami pasisemti kitų šalių patirties, LVAT atstovai dalyvavo Europos archyvų grupės (EAG), Europos nacionalinių archyvarų tarybos (EBNA) ir Dokumentų gyvavimo ciklo valdymo forumo (DLM) susitikimuose, vykusiuose Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančioje ar kitose šalyse. Ši veikla sietina ir su Lietuvos pasirengimu pirmininkauti Europos Sąjungos Tarybai 2013 m. bei LVAT numatomais organizuoti renginiais, kurie vyks Lietuvoje 2013 m. II pusmetį. Ataskaitiniu laikotarpiu buvo atliekami pasirengimo pirmininkauti ES tarybai darbai, t. y. analizuotos anksčiau vykusių renginių programos ir pranešimų temos, buvo rengiami ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai pateikti Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos organizuojamų renginių aprašai. Didelis dėmesys buvo skiriamas Informavimo darbo grupės (B.09) veiklai, kurios veikloje dalyvauja du Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos atstovai.

2 tikslas – užtikrinti Nacionalinio dokumentų fondo kaupimą ir išsaugojimą

Įgyvendindami antrąją programos tikslą, vykdydami savo pagrindinius uždavinius valstybės archyvai vertino, priėmė nuolat saugoti išliekamąją vertę turinčius dokumentus. 2012 m. įvertinta ir priimta saugoti daugiau nei planuota dokumentų: planuota 77000, o priimta 82873 apsk. vnt. Buvo gautas neplanuotas dokumentų kiekis dėl valstybės įstaigų struktūrinių pokyčių (prokuratūros sistemos reorganizacija). Daugiau priimta dokumentų ir iš institucijų, kurių dokumentus įvertinus, nustatyta, kad dokumentai turi išliekamąją vertę – šiuo pagrindu jie priimti toliau saugoti į valstybės archyvus. Daugiau nei planuota dokumentų valstybės archyvai ir sutvarkė – 10750 vietoj planuotų 10000 apsk. vnt. Valstybės archyvams buvo perduoda 12 vnt. nacionalinių filmų originaliųjų medžiagų, planuota – 10 vnt.

Vertinant valstybės archyvų veiklą džiugina ir tas faktas, kad pildosi valstybės archyvų mikrofilmų kolekcijos. 2012 m. vėl pavyko papildyti LVIA mikrofilmų kolekcijos fondus: iš Lenkijos (Vyriausiojo senųjų aktų archyvo Varšuvoje) gauta 25535 tūkst. kadru mikrofilmų – fondų „Pilsudskių - Giniatavičių archyvas“ (7324 kadrai), „Zabielų archyvas“ (18211 kadru). Gauti dokumentai reikalauja papildomos peržiūros ir tik po to jos bus įtraukti į apskaitos dokumentus. Mikrofilmų kolekcijos pasipildymas – dėsninga glaudaus Lietuvos ir Lenkijos archyvų bendradarbiavimo tąsa: dokumentų kopijavimas ir kopijų mainai pariteto pagrindu. Tolesnes šio bendradarbiavimo gaires nubrėžia 2012 m. spalio 4 d. Varšuvoje pasirašytas Lietuvos ir Lenkijos archyvų tarnybų bendradarbiavimo susitarimas, kuriame aptariami abiejų valstybių archyvų bendradarbiavimo principai. Susitarimu šalys įsipareigojo užtikrinti viena kitos naudotojams galimybę naudotis archyvine medžiaga, keistis valstybės archyvuose saugomų archyvinių dokumentų kopijomis, imtis archyvų išteklių sklaidos iniciatyvų – kartu rengti parodas, leisti leidinius ir atlikti mokslinius tyrimus bendrai sutartomis temomis.

Valstybės archyvams ypač aktuali išlieka dokumentų geros fizinės būklės išsaugojimo problema. Kaip ir kiekvienais metais, ataskaitiniais metais buvo atliekami dokumentų mikrofilmavimo, restauravimo, konservavimo, įrišimo ir kiti darbai. Šioje veikloje pasiekti rezultatai kone visur apie 16,5 proc. viršijo planuotus: pagaminta mikrofilmų 547 748 kadrai

(planuota pagaminti 470000), restauruota ir konservuota 17380 rašytinių dokumentų lapų (planuota – 14900 lapų).

Siekiant sudaryti tinkamas sąlygas saugoti Nacionalinio dokumentų fondo dokumentus, buvo toliau įgyvendinami investiciniai projektai.

Įgyvendinant investicinį projektą „Archyvų komplekso pastato Vilniuje, Mindaugo g. 8 rekonstrukcija ir priestato statyba“, per ataskaitinį laikotarpį panaudota 1110 tūkst. Lt skirtų asignavimų. Atlikti šie statybos darbai: priestato fasado apdailos įrengimas, priestato stogo įrengimas, vidaus patalpų tinkavimas, jungiamosios galerijos įrengimas, atitvarų įrengimas ir šiltinimas; esamo pastato rekonstrukcijos darbai: sienų III aukšte tinkavimas, skylių ir režių įrengimas, laiptinės įrengimas (4a.), taip pat buvo vykdoma projekto vykdymo ir techninė priežiūra.

Įgyvendinant investicinį projektą „LVIA pastato Vilniuje, Gerosios Vilties g. 10 rekonstravimas“ buvo panaudota tik 6 tūkst. Lt skirtų asignavimų, nors planuota panaudoti 50 tūkst. Lt).

Kadangi iki 2012 m. pabaigos projektavimo darbų sutartyje numatyti projekto patikslinimo darbai nebuvo atlikti, į Lietuvos Respublikos kultūros ministeriją kreiptasi dėl lėšų persikirstymo tarp vykdomų investicinių projektų. Gavus pritarimą (Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2012 m. gruodžio 13 d. įsakymas Nr. IV-884 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2012 m. kovo 5 d. įsakymo Nr. IV-159 „Dėl Valstybės investicijų 2012-2014 metų programoje numatytų 2012 m. kapitalo investicijų paskirstymo patvirtinimo“ pakeitimo“), 44 tūkst. Lt buvo sėkmingai įsisavinti vykdant investicinį projektą „Archyvų komplekso pastato Vilniuje, Mindaugo g. 8 rekonstrukcija ir priestato statyba“.

3 tikslas – plėsti prieigos prie Nacionalinio dokumentų fondo galimybes.

Įgyvendinant šį programos tikslą buvo skaitmeninami valstybės archyvuose saugomi rašytiniai, vaizdo ir garso dokumentai, intensyviai teikiama informacija į Elektroninio archyvo informacinės sistemos duomenų bazę, įrengiamos arba atnaujinamos kompiuterinės darbo vietos skaityklose. Siekiant skatinti visuomenės domėjimąsi saugomu dokumentiniu paveldu, buvo rengiamos parodos, konferencijose skaitomi pranešimai, rašomi straipsniai, skelbiama informacija archyvų interneto svetainėje.

Įgyvendindama Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir prieigos strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 493 (Žin., 2009, Nr. 66-2624), Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, atsakinga už atskirų šios strategijos priemonių vykdymą ir vykdanči skaitmeninimo centro funkcijas, siekė užtikrinti tinkamą įgyvendinamų priemonių vykdymą ir rezultatų pasiekimą valstybės archyvų sistemoje.

2012 metais valstybės archyvai skaitmenino 41120 apskaitos vienetų dokumentų. Skaitmeninių dokumentų saugyklos pasipildė 708411 rašytinių dokumentų ir fotodokumentų vaizdų bei 821,73 valandų vaizdo ir garso skaitmeninių dokumentų. Skaitmeninimo darbų apimtys padidėjo dėl kelių priežasčių: Lietuvos ypatingasis archyvas, įgyvendindamas tarptautinio bendradarbiavimo projektus, neplanuotai įsigijo skaitmeninimo įrangą, o Lietuvos centrinis valstybės archyvas papildomai pradėjo skaitmeninimo darbus, pradėjęs įgyvendinti naujus projektus.

Didėjant skaitmeninimo darbo apimtims, didėja ir į archyvų skaitmenines saugyklas saugoti įkeltų skaitmeninių dokumentų skaičius. 2011 m. skaitmeninėse saugyklose buvo saugoma 3 003 050 skaitmeninių vaizdų, o 2012 m. – 3 887 606 vaizdai, t.y. 29,5 proc. daugiau.

Didėjant skaitmeninimo darbų apimtims ir skaitmeninėse saugyklose saugomų skaitmeninių vaizdų skaičiui, valstybės archyvams iškilė būtinybė įsigyti techninę ir programinę įrangą, skirtą saugoti, valdyti ir teikti naudotojams (darbuotojams ir skaitytojams) skaitmeninius vaizdus. Šią problemą iš dalies yra išsprendęs tik Lietuvos centrinis valstybės archyvas, kuris turi skaitmeninių vaizdų talpyklą (šiuo metu visiškai užpildytą) ir archyvo vietiniame tinkle veikiančią informacinę sistemą, kurioje galima rasti informaciją apie šio archyvo fondus, atlikti reikiamų dokumentų paiešką ir skaityti skaitmenintus dokumentus. Šio archyvo informacinę sistemą sudaro bylų duomenų bazė (apie 180000 įrašų), asmenų duomenų bazė (apie 2,5 mln. įrašų),

fotodokumentų bazė (apie 220000 įrašų), vaizdo ir garso duomenų bazė (apie 56000 įrašų) ir kino dokumentų bazė (apie 9000 įrašų).

Dokumentų teikimas susipažinti, juos tirti archyvų skaityklose taip pat išlieka svarbi valstybės archyvų veiklos sritis, juolab kad susidomėjimas archyvų saugomais dokumentais išlieka didelis. Per metus valstybės archyvų skaityklose apsilankė 4390 skaitytojų. Lyginant su 2011 metais, apsilankymų skaičius nežymiai sumažėjo (2011 m. 36398, 2012 m. – 35318), tačiau išaugo skaitytojams išduodamų dokumentų skaičius. Pažymėtina, kad skaitytojams (tyrinėtojams) vietoj originalių dokumentų kasmet vis daugiau pateikiama skaityti mikrofilmų arba skaitmeninių dokumentų. Tai – intensyvaus dokumentų mikrofilmavimo ir skaitmeninimo rezultatas.

Siekiant pagerinti prieigą prie saugomų dokumentų, 2012 metais visų valstybės archyvų skaityklose įrengta ir atnaujinta 40 kompiuterinių darbo vietų, nors planuota įrengti ir atnaujinti mažiau – 29 darbo vietas.

Aukščiausias prieigos kompiuterizavimo lygis tarp archyvų 2012 metais buvo pasiektas Lietuvos centrinio valstybės archyvo skaityklose. Šiame archyve buvo įrengta atskira kompiuterinė skaitykla, kurioje įrengta 12 kompiuterinių darbo vietų, sudarančių galimybę naudotis archyvo informacine sistema. Skaityklos lankytojams taip pat sudaryta galimybė naudotis vieša interneto prieiga.

2012 m. liepos 31 d. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba kartu su projekto vykdytoju – Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka – ir partneriais – Lietuvos bibliotekomis ir muziejais – baigė įgyvendinti projektą „Virtualios elektroninio paveldo sistemos plėtra“ (projekto kodas Nr. VP2-3.1-IVPK-04-V-01-001), finansuojamą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų. Pasiektas rezultatas – Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, kaip projekto partnerė, portale *epaveldas* paskelbė Lietuvos valstybės istorijos archyve saugomų Romos katalikų bažnyčių fondų bylų 76060 skaitmeninių vaizdų. Pasibaigus projektui skaitmeninimo darbai tęsiasi.

Lietuvos centrinis valstybės archyvas nuo 2010 m. gegužės 3 d. vykdo projektą „Lietuvos dokumentinis kinas internete (e-kinas)“, įgyvendinamą pagal finansavimo ir administravimo sutartį Nr. VP2-3.1-IVPK-04-V-01-003, pasirašytą tarp Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros ir šio archyvo. Projektas finansuojamas iš ES struktūrinių fondų bei Ekonomikos augimo veiksmų programos prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ priemonės „Lietuvos kultūra informacinėje visuomenėje“ lėšų. 2012 metais projekto įgyvendinimas buvo pratęstas iki 2013 m. balandžio 31 d. Įgyvendinant šį projektą, ataskaitiniu laikotarpiu buvo sukurta ir įdiegta projekto informacinė sistema bei vieša prieiga internete, kurios dėka interneto portale www.e-kinas.lt jau galima 300 filmų paieška bei peržiūra. 2012 metais buvo skaitmeninta 900 objektų – dokumentinių filmų.

Nuo 2010 m. spalio mėnesio iki 2013 m. birželio mėnesio Lietuvos centrinis valstybės archyvas, kaip projekto partneris, dalyvauja Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos įgyvendinamame projekte „Lietuvos valstybingumo istorinis paveldas elektroninėje erdvėje“. 2012 metais atrinktos ir Ekspertų komisijai pateiktos 1469 bylos, kurios bus skaitmenintos ir integruotos į aprašų sistemą, dalis jų taps viešai prieinamos naujoje LR Seimo kanceliarijos vykdomo projekto interneto svetainėje. Iš projekto partnerio UAB „Itella Information“ perimtas 53231 skaitmeninis vaizdas (401 skaitmenintų bylų).

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, Lietuvos centrinis valstybės archyvas ir Lietuvos valstybės istorijos archyvas Nyderlandų nacionalinio archyvo iniciatyva 2012 m. kovo 1 d. prisijungė prie Europos Sąjungos šalių narių archyvų institucijų vykdomo projekto APEX (angl. *Archives Portal Europe network of eXcellence*). Europos nacionalinių archyvarų tarybos (EBNA) susitikimo, vykusio 2012-05-30 Kopenhagoje, Danijoje, metu buvo pasirašyta projekto vykdymo sutartis (ICT PSP Grant Agreement, No. 297355). Pagal šią sutartį minėtosios Lietuvos archyvų institucijos yra atsakingos už 20 000 valstybės archyvuose saugomų dokumentų skaitmeninių vaizdų pateikimą viešai prieigai per bendrą projekto metu sukurta portalą.

Valstybės archyvų dokumentai gana gausiai buvo naudojami organizuojant parodas, leidžiant leidinius ar rengiant pranešimus. Per 2012 m. valstybės archyvai parengė 44 parodas ir aktyviai dalyvavo kitų institucijų rengiamose parodose. Ypač glaudus bendradarbiavimas išplėtotas

su Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija: dalyvauta rengiant parodą Lietuvos valstybės Konstitucijos 90-osioms ir 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 20-osioms metinėms paminėti, parodą „Praeitis. Dabartis. Ateitis“, skirtą Tarptautinei archyvų dienai, parodą „Tiesos žodis – kelias į laisvę: 1972–1988 m. Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“ ir kitas. Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos kvietimu dalyvauta rengiant kilnojamąją parodą „Pavasario balsai“, skirtą Maironio 150-osioms gimimo metinėms paminėti.

Lietuvos vaikų knygų iliustracijų parodos, vykusios 2011 m. Bolonijoje, sėkmė įkvėpė analogišką parodą „Illustrarium: Sovietų Lietuvos vaikų knygų iliustracijos“, kuri veiks iki 2013 m. vasario pabaigos didžiausioje pasaulyje Tarptautinėje jaunimo bibliotekoje Miunchene. Šią parodą organizavo Tautinių kultūros programų centras, joje eksponuojamos ir Literatūros ir meno archyvo fonduose saugomos vaikų knygų iliustracijos.

Didelio susidomėjimo sulaukė Lietuvos centrinio valstybės archyvo kartu su Europos humanitariniame universitete (EHU) dirbusiais baltarusių istorikais parengta paroda „Nežinoma Baltarusijos Liaudies Respublika“. Parodos pagrindu EHU parengė kilnojamąją parodą, kuri buvo eksponuojama įvairiose vietose. Šiuo metu ši paroda atidaryta Prahoje. Plėtodami edukacinę veiklą valstybės archyvai organizavo kilnojamųjų parodų „Vasario 16-oji tarpukario Lietuvoje“, „Laisvės vardas – Lietuva“, „Netekčių istorija“, „Už kadro – kino virtuvė“, „Klaipėdos sukilimo 85-erių metų sukaktis“ eksponavimą kultūros ir švietimo įstaigose (10 įstaigų per metus).

2012 m. įsimintinu įvykiu tapo Lietuvos valstybės istorijos archyvo 160 metų jubiliejaus iškilmingas paminėjimas, sutraukęs nemažą būrį kolegų ir svečių. Šio renginio metu buvo atidaryta paroda „Vilniaus centrinis senųjų aktų archyvas (1852–1915 m.)“.

Igyvendinant šį programos tikslą buvo vykdomos šios tarpinstitucinių veiklos planų priemonės: „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programos įgyvendinimo 2012–2014 metų tarpinstitucinio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1219 (Žin., 2011, Nr. 130-6150), 2.4.1. priemonė - identifikuoti užsienio lietuvių archyvus, koordinuoti jų tvarkymą ir naudojimą, integruoti juos į informacinę erdvę ir teikti informaciją apie juos; Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo 2012–2014 metų tarpinstitucinio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 27 d. nutarimu Nr. 1269 (Žin., 2011, Nr. 134-6350) 7.1.1. priemonė – identifikuoti iš Lietuvos išvežtus ir kitus su Lietuva susijusius archyvinius dokumentus ir atlikti jų paiešką bei Viešojo administravimo tobulinimo tarpinstitucinio plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. sausio 26 nutarimu Nr. 131, 2.2.2. priemonė – sukurti elektroninių dokumentų perdavimo ir ilgalaikio bei nuolatinio saugojimo valstybės archyvuose infrastruktūrą ir asmenų informacinius poreikius atitinkančią priegią prie Nacionalinio dokumentų fondo informacijos, užtikrinti šios priegios administravimą. Visos šios priemonės buvo įgyvendintos (koordinuojančioms institucijoms ataskaitos pateiktos).

Atkreiptinas dėmesys, kad šių tarpinstitucinių priemonių įgyvendinimui tiek 2012 m., tiek 2013 m. nebuvo skirta jokių papildomų biudžeto asignavimų, nors faktinis poreikis buvo didelis.

4 tikslas – siekti efektyvios Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų veiklos

Igyvendinant šį programos tikslą, buvo siekiama gerinti Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų veiklos kokybę, stiprinant veiklos planavimo ir atskaitomybės, vidaus kontrolės, asignavimų ir materialinių išteklių valdymo, personalo, dokumentų valdymo ir kitas aktualias sritis.

2012 m., kaip ir kasmet, pagrindinis Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų finansavimo šaltinis buvo valstybės biudžeto asignavimai – 16526 tūkst. Lt ir biudžetinių įstaigų pajamų įmokos – 1136 tūkst. Lt. Gauti asignavimai naudoti itin taupiai ir tik būtiniausioms reikmėms. Tarnybos ir 15-oje valstybės archyvų kreditorinis išskolinimas pagal Mokėtinų ir gautinų sumų 2012 m. sausio 1 d. ataskaitą iš biudžeto lėšų sudarė 584,9 tūkst. Lt, o metų pabaigoje – vos 38,8 tūkst. Lt. Pagrindinės išskolinimo sumos už komunalines, ryšių ir kitas paslaugas likviduotos patikslinus 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių

rodiklių įstatymą, t.y. IV ketvirtį valstybės archyvams kreditoriniams įsiskolinimams likviduoti papildomai skirta – 495,0 tūkst. Lt.

2012 metais Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė atliko Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų veiklos auditą. Auditas buvo numatytas 2012 metų valstybinio audito programoje, patvirtintoje Valstybės kontrolieriaus 2012 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. V-1. Valstybės kontrolė valstybinį auditą baigė išankstinio tyrimo ataskaita, apibendrinusi nustatytas problemas ir pateikusi rekomendacijas joms spręsti (Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolės 2012 m. lapkričio 15 d. išankstinio tyrimo ataskaita Nr. IT-P-50-2-12 Valstybės archyvų veikla).

Kultūros ministerijos Vidaus audito skyrius ataskaitiniais metais atliko vidaus auditą Lietuvos ypatingajame archyve ir Vilniaus apskrities archyve. Vidaus audito pateiktose išvadose teigiama, jog archyvuose, kuriuose buvo atliktas auditas, valstybės biudžeto lėšos naudojamos pagal paskirtį, veikianti vidaus kontrolės sistema patikimai užtikrina valdomo turto bei finansinių išteklių apsaugą, valdymo ir veiklos procesų efektyvumą.

2012 m. liepos 1 d. įsigaliojusiame Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 2, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatyme įtvirtinta nuostata, kad valstybės archyvų administracijų struktūras ir konkretų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičių nustato Lietuvos vyriausiasis archyvaras. Siekiant valstybės archyvų funkcijų vykdymo, darbo organizavimo ir žmoniškųjų bei finansinių išteklių efektyvesnio valdymo, buvo atlikti valstybės archyvų administracijose struktūriniai pakeitimai. Išanalizavus valstybės archyvų administracijų struktūras, funkcijų pasiskirstymą tarp struktūrinių padalinių ir atskirų pareigybių, pareigybių skaičių, darbų apimtį, saugomų dokumentų kiekius, įstaigų, kurių dokumentų valdymo priežiūrą vykdo archyvai, skaičių ir kitus aspektus, Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2012 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. V-75 buvo nustatytas didžiausias leistinas valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, skaičius valstybės archyvuose, o Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2012 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. V-86 patvirtintos ir atskirų archyvų administracijos struktūros. Valstybės archyvuose, kuriuose pareigybių skaičius mažesnis nei 20 pareigybių, nenumatyta steigti atskirų struktūrinių padalinių. Pastarųjų valstybės archyvų direktoriai įpareigoti patvirtinti pareigybių sąrašus, juos suderinę su Lietuvos vyriausiuoju archyvaru.

Bendras didžiausias leistinas valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičius Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyboje ir valstybės archyvuose buvo sumažintas nuo 517 iki 489 pareigybių. Tačiau dėl biudžeto asignavimų mažinimo ankstesniais metais susidarė situacija, jog neturint pakankamai lėšų darbo užmokesčio fondui faktinis įsteigtų pareigybių skaičius Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyboje ir valstybės archyvuose 2012 m. gruodžio 31 d. duomenimis buvo 444 pareigybės.

Nuo 2012 m. sausio 1 d. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyboje ir valstybės archyvuose pradėjo funkcionuoti vieninga dokumentų valdymo sistema. Įvertinus dokumentų valdymo procesus ir sudaromų dokumentų formas (kokius dokumentus galima būtų sudaryti popierinės, o kokius – elektroninės formos) bei išnaudojant dokumentų valdymo sistemos funkcionalumą, buvo priimti sprendimai atskirais veiklos ir finansinės atskaitomybės klausimais susirašinėti tik elektroniniais dokumentais. Sistemingai taikant dokumentų valdymo efektyvumo didinimo priemones tikimasi, kad dokumentų valdymo funkcijai atlikti skiriamos lėšos bus naudojamos racionaliau, mažės už dokumentų valdymą ar atskirus jo procesus atsakingų darbuotojų darbo apimtys, o dokumentų valdymo procesai ir veiksmai bus atliekami sparčiau ir kokybiškiau.

Nemažas dėmesys ataskaitiniais metais buvo skiriamas valstybinės archyvų sistemos darbuotojų administracinių gebėjimų, žinių bei kompetencijų dokumentų ir archyvų valdymo, informacinių technologijų panaudojimo, viešųjų pirkimų ar finansinių išteklių valdymo srityse tobulinimui: įvairiuose mokymuose ar seminaruose dalyvavo net 107 Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų darbuotojai.

5 tikslas – tenkinti vartotojų poreikius, teikiant įstatymu nustatytas paslaugas.

Igyvendinant šį tikslą buvo teikiamos Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 1995, Nr. [107-2389](#); 2004, Nr. [57-1982](#); 2010, Nr. [79-4055](#)) 8 straipsnyje numatytos teikti mokamos dokumentų saugojimo, tvarkymo, paieškos, restauravimo, kopijavimo, konvertavimo, demonstravimo, taip pat mokymo ir konsultavimo paslaugos. Detalus mokamų paslaugų sąrašas, jų įkainiai ir teikimo tvarka nustatyti Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2011 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. Nr. IV-425 „Dėl valstybės archyvų teikiamų paslaugų kainoraščio patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 73-3527).

2012 metais mokamų paslaugų vartotojų kiekis, lyginant su 2011 metais, kiek sumažėjo (2011 m. – 21455, 2012 m. – 18 932). Vartotojų pateiktų prašymų suteikti paslaugas skaičius taip pat mažėja (prašymų skaičiaus mažėjimas teikiant administracines paslaugas analizuotas aptariant pirmąjį programos tikslą).

Paslaugų vartotojų ir pateiktų prašymų skaičiaus sumažėjimas turėjo įtakos suteiktų paslaugų vertei – lėšų gauta šiek tiek mažiau nei planuota – 1039 tūkst. Lt (planuota 1136 tūkst. Lt). Iš šios suteiktų paslaugų vertės reikėtų išskirti įgyvendinant projektus ar įvairius sutartinius įsipareigojimus suteiktų paslaugų vertę: suteikta paslaugų už 191,7 tūkst. Lt, planuota suteikti už 148,7 tūkst. Lt.

Paminėtini svarbiausi valstybės archyvų projektai ir susitarimai dėl mokamų paslaugų teikimo:

Lietuvos ypatingasis archyvas, įgyvendindamas projektus ir vykdydamas sutartinius įsipareigojimus, Jad Vašemo (Yad Vashem) Holokausto kankinių ir didvyrių atminimo fondui pateikė dokumentų sąrašus ir pagamino 44507 rašytinių dokumentų vaizdus; Lenkijos Tautos atminties institutui–Nusikaltimų prieš lenkų tautą persekiojimo komisijai pagamino 28505 rašytinių dokumentų vaizdus; Stenfordo universiteto Huverio institutui (JAV) pagamino 31133 rašytinių dokumentų vaizdus; Holokausto memorialiniam muziejui (JAV) – 15687 rašytinių dokumentų vaizdus.

Lietuvos valstybės istorijos archyvas, tęsdamas darbus pagal sutartį, sudarytą su Jutos (JAV) genealogų draugija, mikrofilmavo 455 bylas (apie 144 tūkst. kadru).

Lietuvos centrinis valstybės archyvas, vykdydamas bendradarbiavimo susitarimus ar užsakymus, tęsė mikrofilmavimo ir kopijavimo darbus: Žydų tautos istorijos centriniam archyvui (Izraelis) pagaminta 31730 kadru antros generacijos pozityvų mikrofilmų (iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo dokumentų – 19540 kadru; iš Lietuvos valstybės istorijos archyvo dokumentų fondų – 12190 kadru); Lietuvos nacionalinei M. Mažvydo bibliotekai išryškino 2905,5 metrų negatyvinių mikrofilmų; Kauno Vytauto Didžiojo universitetui pagamino Lietuvos valstybės istorijos archyvo saugomų Lietuvos Metrikos mikrofilmų skaitmenines kopijas (13791 vaizdas); Litvak SIG (Lithuanian Special Interest Group) iš Lietuvos valstybės istorijos archyvo Metrikų knygų fondų mikrofilmavo ir pagamino pozityvų mikrofilmų 1737 kadrus, iš jų pagamintos ir skaitmeninės kopijos (1737 vaizdai).

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

Kodai	Tikslų, uždavinių ir vertinimo kriterijų pavadinimai, matavimo vienetai	2012-ųjų metų vertinimo kriterijų reikšmės		
		Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymo procentas
	1 tikslas: Pagal kompetenciją užtikrinti dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo politikos įgyvendinimą.			
R-01-02-01-01	Sukurta integrali administracinių paslaugų informacinė sistema, procentai	80,0	76,0	95,0 %
R-01-02-01-02	Asmenims suteiktų paslaugų skaičius, vienetai	119.000,0	133.384,0	112,1 %
	1 uždavinys: Rengti ir tobulinti reguliavimo srities teisės aktus, atsižvelgiant į viešojo administravimo pokyčius, kitų šalių patirtį.			
P-01-02-01-01-01	Parengtų reguliavimo srities teisės norminių aktų skaičius, vienetai	15,0	30,0	200,0 %
P-01-02-01-01-02	Parengtų išvadų dėl gautų derinti teisės aktų projektų skaičius, vienetai	500,0	432,0	86,4 %
P-01-02-01-01-03	Parengtų Lietuvos pozicijų dėl ES dokumentų skaičius, vienetai	2,0	7,0	350,0 %
	2 uždavinys: Kontroliuoti, kaip administruojamas Nacionalinis dokumentų fondas, formuoti vienodą dokumentų valdymo praktiką valstybės ir savivaldybių institucijose, įstaigose, įmonėse.			
P-01-02-01-02-01	Įstaigų, kurių dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo reikalavimų priežiūra vykdoma, skaičius, vienetai	767,0	714,0	93,1 %
P-01-02-01-02-02	Įvertintų įstaigų kompiuterizuotų dokumentų valdymo sistemų skaičius, vienetai	6,0	6,0	100,0 %
P-01-02-01-02-03	Įvertintų įstaigų pateiktų derinti dokumentų kiekis, vienetai	5.600,0	10.989,0	196,2 %

P-01-02-01-02-04	Įstaigų, kurių dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo reikalavimų priežiūra vykdoma, atliktų patikrinimų skaičius, vienetai	89,0	90,0	101,1 %
	3 uždavinys: Teikti kokybiškas administracines paslaugas.			
P-01-02-01-03-01	Išduotų (patikslintų) ar panaikintų licencijų teikti dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugas skaičius, vienetai	15,0	18,0	120,0 %
P-01-02-01-03-02	Išnagrinėtų prašymų išduoti dokumentus, patvirtinančius atitinkamus juridinius faktus, teikti įstatymų nustatytą informaciją, vienetai	36.000,0	34.569,0	96,0 %
	2 tikslas: Užtikrinti Nacionalinio dokumentų fondo kaupimą ir išsaugojimą			
R-01-02-02-01	Valstybės archyvų saugomų ir jų sutvarkytų dokumentų kiekis, apskaitos vienetai	10.000,0	10.750,0	107,5 %
R-01-02-02-02	Saugyklų, kuriose yra techninės galimybės, leidžiančios užtikrinti optimalų dokumentų saugojimo režimą, kiekis, procentai	29,0	29,0	100,0 %
	1 uždavinys: Kaupti ir saugoti išliekamąją vertę turinčius dokumentus.			
P-01-02-02-01-01	Priimtų saugoti dokumentų kiekis, apskaitos vienetai	77.000,0	82.873,0	107,6 %
P-01-02-02-01-02	Restauruotų ir konservuotų dokumentų kiekis, lapai	14.900,0	17.380,0	116,6 %
P-01-02-02-01-03	Pagamintų mikrofilmų kiekis, kadrai	470.000,0	547.748,0	116,5 %
P-01-02-02-01-04	Priimtų saugoti lietuviškų filmų kiekis, vienetai	10,0	12,0	120,0 %
	2 uždavinys: Modernizuoti ir plėsti valstybės archyvų infrastruktūrą, gerinant dokumentų saugojimo ir prieinamumo sąlygas.			

P-01-02-02-02-01	Projekto „Archyvų komplekso pastato Vilniuje, Mindaugo g. 8 rekonstravimas ir priestato statyba“ įgyvendinimo apimtis (% nuo projekto vertės), procentai	49,0	49,0	100,0 %
P-01-02-02-02-02	Projekto „Lietuvos valstybės istorijos archyvo pastato Vilniuje, Gerosios Vilties g. 10 rekonstrukcija“ įgyvendinimo apimtis (% nuo projekto vertės), procentai	3,0	2,7	90,0 %
	3 tikslas: Plėsti prieigos prie Nacionalinio dokumentų fondo galimybes.			
R-01-02-03-01	Valstybės archyvuose saugomų skaitmenintų dokumentų kiekis, apskaitos vienetai	310.000,0	320.486,0	103,4 %
R-01-02-03-02	Prieigos prie saugomų dokumentų kompiuterizavimo lygis archyvų skaityklose, procentai	6,0	21,55	359,2 %
	1 uždavinys: Diegti informacines technologijas, plečiant informacijos paieškos ir sklaidos galimybes, kurti saugomų dokumentų skaitmeninį turinį.			
P-01-02-03-01-01	Skaitmenintų dokumentų skaičius, apskaitos vienetai per metus	32.200,0	41.120,0	127,7 %
P-01-02-03-01-02	Skaitmenintų dokumentų (rašytinių ir fotodokumentų) skaitmeninių vaizdų skaičius, apskaitos vienetai per metus	550.000,0	708.411,0	128,8 %
P-01-02-03-01-03	Skaitmenintų kino, video ir garso dokumentų trukmė, valandos per metus)	662,0	821,73	124,1 %
P-01-02-03-01-04	Sukauptų ir papildytų informacijos aprašų kiekis Elektroninio archyvo informacinės sistemos duomenų bazėje (% per metus fondo lygmenyje), procentai	92,0	98,69	107,3 %
P-01-02-03-01-05	Interneto svetainės lankomumo rodikliai (apsilankymų skaičius), vienetai	120.000,0	296.559,0	247,1 %
P-01-02-03-01-06	Įrengtų (atnaujintų) kompiuterizuotų darbo vietų archyvų skaityklose skaičius, vienetai	29,0	40,0	137,9 %

	2 uždavinys: Skatinti visuomenės domėjimąsi dokumentiniu paveldu, jį tirti ir populiarinti, užtikrinti teisės susipažinti su saugomais dokumentais realizavimą.			
P-01-02-03-02-01	Parengtų parodų skaičius, vienetai	25,0	44,0	176,0 %
P-01-02-03-02-02	Dokumentų skaitytojų apsilankymų skaičius, vienetai	29.000,0	35.318,0	121,8 %
P-01-02-03-02-03	Identifikuotų ir į informacinę erdvę integruotų užsienio lietuvių archyvų rinkinių skaičius, vienetai	16,0	8,0	50,0 %
P-01-02-03-02-04	Identifikuotų iš Lietuvos išvežtų dokumentų skaičius, vienetai	5,0	5,0	100,0 %
	4 tikslas: Siekti efektyvios Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos ir valstybės archyvų veiklos			
R-01-02-04-01	Veiklai užtikrinti skirti asignavimai (% lyginant su praėjusiais metais), procentai	99,4	102,5	103,1 %
	1 uždavinys: Efektyviai administruoti archyvų sritį.			
P-01-02-04-01-01	Parengtų vidaus teisės aktų skaičius, vienetai	2.000,0	4.096,0	204,8 %
P-01-02-04-01-02	Kvalifikaciją kėlusiu valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičius, vienetai	11,0	107,0	972,7 %
	5 tikslas: Tenkinti vartotojų poreikius, teikiant įstatymu nustatytas paslaugas.			
R-01-02-05-01	Paslaugų poreikio kaita (% lyginant su praėjusiais metais), procentai	99,1	101,42	102,3 %
	1 uždavinys: Užtikrinti kokybiškų paslaugų teikimą.			
P-01-02-05-01-01	Mokamų paslaugų vartotojų skaičius, vienetai	19.000,0	18.932,0	99,6 %
P-01-02-05-01-02	Suteiktų mokamų paslaugų vertė, tūkst. litų	1.136,0	1.039	91,5 %

Nepasiektų vertinimo kriterijų reikšmių priežastys:

P-01-02-01-01-02 Parengtų išvadų dėl gautų derinti teisės aktų projektų skaičius (vnt.) Įvykdymas 86,4 proc.

Buvo gauta derinti mažiau nei planuota teisės aktų projektų.

P-01-02-03-02-03 Identifikuotų ir į informacinę erdvę integruotų užsienio lietuvių archyvų rinkinių skaičius (vnt.) Įvykdymas 50,0 proc.

Mažesni identifikuotų ir į informacinę erdvę integruotų užsienio lietuvių archyvų rinkinių skaičių lėmė tai, kad Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) atstovai pateikė informaciją apie mažesni kiekį užsienio lietuvių rinkinių, nei buvo numatyta. PLB Seime, vykusiame 2012 m. rugpjūčio mėnesį, dar kartą buvo prašyta teikti informaciją apie užsienio lietuvių archyvus, tačiau per 2012 m. II pusmetį informacijos pateikta nebuvo.

P-01-02-05-01-02 Suteiktų mokamų paslaugų vertė (tūkst. litų) Įvykdymas 91,5 proc.

Gauta mažiau prašymų suteikti mokamas paslaugas.

Viršytų vertinimo kriterijų reikšmių priežastys (vertinamos reikšmės, viršijusios planuotas reikšmes 120 procentų):

P-01-02-01-01-01 Parengtų reguliavimo srities teisės norminių aktų skaičius (vnt.) Įvykdymas 200 proc.

Didesni parengtų reguliavimo srities teisės norminių aktų skaičių lėmė tai, kad priėmus Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 2, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, reikėjo pakeisti daugiau nei planuota norminių teisės aktų. Taip pat įtakos turėjo ir kitų įstatymų pakeitimai. Į norminių teisės aktų skaičių yra įskaičiuoti tiek leidinyje „Valstybės žinios“ paskelbti, tiek jame neskelbti norminiai teisės aktai (taikomi tik valstybės archyvų veikloje).

P-01-02-01-01-03 Parengtų Lietuvos pozicijų dėl ES dokumentų skaičius (vnt.) Įvykdymas 350,0 proc.

Pozicijos dėl ES dokumentų buvo teikiamos ne tik per LINESIS sistemą, bet ir ES Tarybos Informavimo darbo grupei bei LR nuolatinei atstovybei prie ES.

P-01-02-01-02-03 Įvertintų įstaigų pateiktų derinti dokumentų kiekis (vnt.) Įvykdymas 196,2 proc.

Didesni įvertintų įstaigų pateiktų dokumentų kiekį lėmė tai, kad priėmus Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 2, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą bei Lietuvos vyriausiojo archyvaro įsakymu pakeitus Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisykles, valstybės archyvams priskirtos įstaigos apskaitos dokumentus (jų duomenis) turėjo derinti tik per Elektroninio archyvo informacinę sistemą.

P-01-02-01-03-01 Išduotų (patikslintų) ar panaikintų licencijų teikti dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugas skaičius (vnt.) Įvykdymas 120,0 proc.

Buvo gauta daugiau nei planuota prašymų išduoti (patikslinti) ar panaikinti licencijas teikti dokumentų tvarkymo ir (ar) saugojimo paslaugas.

P-01-02-02-01-04 Priimtų saugoti lietuviškų filmų kiekis (vnt.) Įvykdymas 120,0 proc.

Buvo gauta dviem nacionaliniais filmais daugiau.

R-01-02-03-02 Prieigos prie saugomų dokumentų kompiuterizavimo lygis archyvų skaityklose (proc.)

Prieigos prie saugomų dokumentų kompiuterizavimo lygis kito dėl priimtų racionalių ir ekonomiškų sprendimų išsigyjant kompiuterinę techniką. Taip pat buvo priimti atskiri sprendimai atnaujinti daugiau nei planuota esamų kompiuterizuotų darbo vietų skaityklose. Kito ir bendras skaitytojams skirtų darbo vietų skaičius.

P-01-02-03-01-01 Skaitmenintų dokumentų skaičius (apsk. vnt. per metus) Įvykdymas 127,7 proc.

Didesnį dokumentų skaitmeninių vaizdų skaičių lėmė keletas priežasčių. Lietuvos ypatingasis archyvas, įgyvendindamas tarptautinius projektus su Jad Vašemo (Yad Vashem) Holokausto kankinių ir didvyrių atminimo fondu ir Stenfordo universiteto Huverio institutu, įsigijo papildomą skaitmeninimo įrangą. Archyvo padarytų dokumentų skaitmeninių vaizdų skaičius išaugo beveik 60 procentų. Dokumentų skaitmeninių vaizdų skaičių taip pat įtakojo Lietuvos centrinio valstybės archyve pradėti neplanuoti darbai – dokumentų skaitmeninimas vykdant projektus su JAV Holokausto memorialiniu muziejumi ir Jad Vašemo Holokausto kankinių ir didvyrių atminimo fondu.

P-01-02-03-01-02 Skaitmenintų dokumentų (rašytinių ir fotodokumentų) skaitmeninių vaizdų skaičius (per metus) (vienetai) Įvykdymas 128,8 proc.

Reikšmės viršijimo priežastys pateiktos aiškinant *P-01-02-03-01-01* vertinimo kriterijų.

P-01-02-03-01-03 Skaitmenintų kino, video ir garso dokumentų trukmė (val. per metus) Įvykdymas 124,1 proc.

Sudėtinga prognozuoti faktinę skaitmenintų kino dokumentų trukmę.

P-01-02-03-01-05 Interneto svetainės lankomumo rodikliai (apsilankymų skaičius) Įvykdymas 247,1 proc.

Išaugusius interneto svetainės lankomumo rodiklius įtakojo pateiktas didesnis informacijos kiekis svetainėje: teikiama išsami informacija dėl teisės aktų, susijusių su dokumentų ir archyvų valdymo sritimi, įgyvendinimu, sparčiai kaupiama ir pateikiama vartotojui informacija Elektroninio archyvo informacinėje sistemoje (EAIS), aktyviai vykdomos valstybės archyvuose saugomo dokumentinio paveldo populiarinimo priemonės. Didesnis interneto svetainės lankytojų aktyvumas sietinas ir su įstaigų apskaitos dokumentų (jų duomenų) derinimu per EAIS.

P-01-02-03-01-05 Įrengtų (atnaujintų) kompiuterizuotų darbo vietų archyvų skaityklose skaičius (vnt.) Įvykdymas 137,9 proc.

Įrengta daugiau kompiuterizuotų darbo vietų archyvų skaityklose dėl priimtų racionalių ir ekonomiškų sprendimų išsigyjant kompiuterinę techniką. Taip pat buvo priimti atskiri sprendimai atnaujinti daugiau nei planuota esamų kompiuterizuotų darbo vietų skaityklose.

P-01-02-03-02-01 Parengtų parodų skaičius (vnt.) Įvykdymas 176,0 proc.

Atsižvelgus į didelį visuomenės susidomėjimą ir siekiamybę kuo plačiau populiarinti valstybės archyvuose saugomą dokumentinį paveldą, buvo parengta daugiau parodų. Valstybės archyvai gana aktyviai prisidėjo ir prie kitų įstaigų ir organizacijų iniciatyvos rengiant parodas.

P-01-02-03-02-02 Dokumentų skaitytojų apsilankymų skaičius (vnt.) Įvykdymas 121,8 proc.

Didesnį skaitytojų aktyvumą lėmė valstybės archyvų dalyvavimas edukaciniuose, kultūriniuose projektuose, populiarinant dokumentinį paveldą, rengiant parodas, renginius, skelbiant publikacijas.

P-01-02-04-01-01 Parengtų vidaus teisės aktų skaičius (vnt.) Įvykdymas 204,8 proc.

Priėmus Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 2, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą buvo įtvirtinta nuostata, kad valstybės archyvų administracijų struktūras ir konkretų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičių nustato Lietuvos vyriausiasis archyvaras. Lietuvos vyriausiojo archyvaro įsakymu buvo patvirtintos atskirų valstybės archyvų administracijų struktūros ir tai lėmė vidaus teisės aktų skaičiaus didėjimą archyvuose.

P-01-02-04-01-02 Kvalifikaciją kėlusiu valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičius (vnt.) Įvykdymas 972,7 proc.

Išaugusį kvalifikaciją kėlusiu valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičių įtakojo Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių darbuotojams surengti 4 seminarai aktualiais dokumentų valdymo klausimais. Kadangi šie seminarai buvo nemokami, juose dalyvavo itin daug ir valstybės archyvų darbuotojų, nors dėl lėšų stygiaus didelio darbuotojų, numatančių kelti kvalifikaciją, skaičiaus archyvai neplanavo.

PROGRAMOS ASIGNAVIMŲ PANAUDOJIMAS

Asignavimai	Patvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimo procentas
Iš viso asignavimų programai (1+2)	17662	17505,2	99,1
Iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas	17662	17505,2	99,1
iš jo:			
1.1. bendrojo finansavimo lėšos	16526	16521,8	99,97
1.2. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos			
1.3. tikslinės paskirties lėšos ir pajamų įmokos	1136	983,4	86,6
2. Kiti šaltiniai (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos)			

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba ir 15 valstybės archyvų 2012 m. vykdė 18 programos priemonių, o sąmatas tikslinti pagal priemones ir ekonominės klasifikacijos straipsnius galima tik šimtais litų, todėl Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyboje ir kai kuriuose valstybės archyvuose 2012 m. liko nepanaudotų asignavimų (po kelias dešimtis litų) atskirose priemonėse ir ekonominės klasifikacijos straipsniuose. Bendra nepanaudotų asignavimų suma- 4,2 tūkst. Lt.

Pajamų įmokų, gautų į valstybės biudžetą, mažesni panaudojimo procentą lėmė tai, kad kai kurie valstybės archyvai metų pabaigoje neturėjo galimybių panaudoti visų lėšų: Mokesčių inspekcijos sąskaitoje liko 144 tūkst. litų, o valstybės archyvų banko surenkamosiose sąskaitose – 18,1 tūkst. litų pajamų įmokų už 2012 metus.

Valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijos koordinavimas (01.03) Programoje buvo numatyti šis tikslas:

1 tikslas – koordinuoti valstybės perduotai savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijai atlikti skirtų asignavimų naudojimą.

Įgyvendinant šį tikslą buvo siekiama kuo efektyvesnio Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijai atlikti, panaudojimo.

2012 metais Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2012 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. V-61 „Dėl savivaldybių atsiskaitymo už Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos kuruojamos valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijos atlikimą ir lėšų naudojimą tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 69-3577) pakeista atsiskaitymo už valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijos atlikimą tvarka. Šiame apraše aiškiai nustatyta, kokia tvarka savivaldybės atsiskaito už Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos kuruojamos valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijos atlikimą ir lėšų naudojimą, taip pat numatyta nepanaudotos biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos grąžinamo į valstybės biudžetą tvarka.

Išnagrinėjus savivaldybių administracijų pateiktas 2011 metų ataskaitas ir kilus pagrįstų abejonių dėl pateiktų duomenų teisingumo ir tikslinės dotacijos panaudojimo, atlikti 59 neplanuoti patikrinimai atskirose savivaldybių administracijose. Patikrinimų rezultatai bei 2012 metų pirmojo pusmečio duomenų analizė įtakojo einamųjų metų patvirtintų dotacijų sumų perskirstymą savivaldybėms. Perskirstyta savivaldybėms skirtų tikslinių dotacijų suma siekė 74,7 tūkst. Lt.

Išsami analizė ir patikslinti savivaldybių administracijų duomenys leido tiksliau apskaičiuoti ir pateikti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai lėšų poreikį valstybės perduotai savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijai atlikti 2013 metams. Patikrinimų rezultatai įtakos turės vykdant 2013 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijai atlikti, paskirstymą.

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

Kodai	Tikslų, uždavinių ir vertinimo kriterijų pavadinimai, matavimo vienetai	2012-ųjų metų vertinimo kriterijų reikšmės		
		Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymo procentas
	1 tikslas: Koordinuoti valstybės perduotai savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijai atlikti skirtų asignavimų naudojimą			
R-01-03-01-01	Skirtų asignavimų panaudojimas (proc. lyginant su praėjusiais metais), procentai	100,0	99,92	99,9 %
	1 uždavinys: Siekti valstybės perduotai savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijai atlikti jų panaudojimo analizę bei vykdyti savivaldybėms skirtų asignavimų naudojimo kontrolę			
P-01-03-01-01-01	Išanalizuotų savivaldybių administracijų pateiktų dokumentų skaičius (vnt.), vienetai	120,0	240,0	200,0 %

Viršytų vertinimo kriterijų reikšmių priežastys (vertinamos reikšmės, viršijusios planuotas reikšmes 120 procentų):

P-01-03-01-01-01 Išanalizuotų savivaldybių administracijų pateiktų dokumentų skaičius (vnt.) Įvykdymas 200 proc.

Papildomai buvo išnagrinėtos pagal Savivaldybių atsiskaitymo už Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos kuruojamos valstybės perduotos savivaldybėms priskirtų archyvinių dokumentų tvarkymo funkcijos atlikimą ir lėšų naudojimo tvarkos aprašą savivaldybių teiktos ataskaitos už ataskaitinių metų I pusmetį ir Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nurodymu savivaldybių teiktos pažymos dėl finansavimo sumų.

PROGRAMOS ASIGNAVIMŲ PANAUDOJIMAS

Asignavimai	Patvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimo procentas
Iš viso asignavimų programai (1+2)	4626	4622,2	99,92
Iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas	4626	4622,2	99,92
iš jo:			
1.1. bendrojo finansavimo lėšos	4626	4622,2	99,92
1.2. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos			
1.3. tikslinės paskirties lėšos ir pajamų įmokos			
2. Kiti šaltiniai (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos)			

Savivaldybių administracijos (28 savivaldybių) į Valstybės izdo sąskaitą grąžino 2012 metais nepanaudotų asignavimų likučius – 3976,11 Lt.

III. KOORDINUOJAMŲ TARPINSTITUCINIŲ VEIKLOS PLANŲ, PLĖTROS PROGRAMŲ IR STRATEGIJŲ ĮGYVENDINIMAS

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba 2012 m. nekoordinavo tarpinstitucinių veiklos planų, plėtros programų ar strategijų.

IV. VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-2012 metų programos įgyvendinimo priemonės

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba ir valstybės archyvai dalyvavo įgyvendinant šias Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemones, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarimu Nr.189 (Žin., 2009, Nr. 33-1268) (toliau – Programa):

1) 2012 m. liepos 1d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 2, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas, kurį Lietuvos Respublikos Seimas priėmė 2012 m. kovo 29 d. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos atstovai

dalyvavo svarstant šio įstatymo projektus, teikė siūlymus Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai dėl įstatymo nuostatų, susijusių su Elektroninio archyvo informacinės sistemos funkcionavimo įteisinimu, elektroninių dokumentų perdavimo į valstybės archyvus reglamentavimu įstatymo lygmeniu (atitinka Programos **IV dalies 30 nuostatą** „Modernizuosime viešąjį administravimą, atsižvelgdami į šiuolaikinės visuomenės poreikius ir IRT teikiamas galimybes. Atsižvelgdami į gyventojų ir verslo poreikius, plėtosime elektroninės valdžios paslaugas“ programos įgyvendinimo **7 priemonę** „7. Sukurti elektroninį archyvą“).

2) Įgyvendinant programos **IV dalies 657 nuostatos 3 priemonę** „Vykdėti valstybės archyvuose saugomų Lietuvos istorinio paveldo dokumentų skaitmeninimą“ ir siekiant į skaitmeninę formą perkelti unikalius ir vertingus dokumentus bei plėsti prieigos prie Nacionalinio dokumentų fondo galimybes, buvo tęsiami skaitmeninimo darbai ir vykdomi atskiri projektai. Iš viso per metus valstybės archyvai skaitmenino 41120 apskaitos vienetų dokumentų. Buvo pagaminta 708411 rašytinių ir fotodokumentų vaizdų bei 821,73 valandų vaizdo ir garso skaitmeninių dokumentų.

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba kartu su projekto vykdytoju – Lietuvos nacionaline M. Mažvydo biblioteka – ir partneriais – Lietuvos bibliotekomis ir muziejais – 2012 m. liepos 31 d. baigė įgyvendinti projektą „Virtualios elektroninio paveldo sistemos plėtra“ (projekto kodas Nr. VP2-3.1-IVPK-04-V-01-001), finansuojamą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų. Pasiektas rezultatas – Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, kaip projekto partnerė, portale epaveldas paskelbė Lietuvos valstybės istorijos archyve saugomų Romos katalikų bažnyčių fondų bylų 76060 skaitmeninių vaizdų. Pasibaigus projektui skaitmeninimo darbai tęsiami.

Lietuvos centrinis valstybės archyvas vykdo projektą „Lietuvos dokumentinis kinas internete (e-kinas)“, finansuojamą iš ES struktūrinių fondų bei Ekonomikos augimo veiksmų programos prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ priemonės „Lietuvos kultūra informacinėje visuomenėje“ lėšų (projekto įgyvendinimas pratęstas iki 2013 m. balandžio 31 d.). Įgyvendinus šį projektą, į virtualiąją erdvę bus perkelta šio archyvo saugomo Lietuvos dokumentinio kino palikimo dalis. Informacinių technologijų dėka bus sukurta galimybė ne tik Lietuvos, bet ir kitų šalių gyventojams naudotis Lietuvos dokumentinio kino palikimu, puoselėjant, aktualinant ir skleidžiant Lietuvos kultūrą ir lietuvių kalbą pasaulio kultūrų įvairovės sąlygomis ir prisidedant prie bendros integralios kultūros paveldo erdvės kūrimo. 2012 metais archyvas skaitmenino 900 objektų (dokumentinių filmų), buvo sukurta ir įdiegta projekto informacinė sistema bei pradėjo veikti vieša prieiga internete (internetu portale www.e-kinas.lt galima 300 filmų paieška ir peržiūra).

Lietuvos centrinis valstybės archyvas, kaip projekto partneris, taip pat dalyvauja Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos įgyvendinamame projekte „Lietuvos valstybingumo istorinis paveldas elektroninėje erdvėje“. Šiomet atrinkti rašytiniai, vaizdo, garso dokumentai Seimo kuriamai svetainei, pradėti dokumentų skaitmeninimo darbai.

Valstybės archyvai vykde ir kitus tarptautinius projektus bei sutartinius įsipareigojimus.

3) Siekiant pagerinti teikiamų paslaugų kokybę, tęsiamas projektas „Integralios administracinių paslaugų sistemos sukūrimas“, finansuojamas ES struktūrinių fondų lėšomis (projekto kodas VP1-4.3-VRM-01-V-01-024) (atitinka **7 nuostatos 3 priemonę** „Įgyvendinti projektus, skirtus tinkamam vieno langelio principo įgyvendinimui viešojo administravimo institucijose ir įstaigose užtikrinti“).

V. PLANUOJAMI ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETAU

1. Gerinsime prieigą prie valstybės archyvuose saugomų Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų.

2. Vertinsime elektroninių dokumentų valdymą reglamentuojančių teisės aktų poveikį ir plėtosime jų valdymo teisinį reguliavimą, vienodindami valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių elektroninių dokumentų valdymo ir naudojimo praktiką.

3. Tinkamai organizuosime pirmininkavimo ES Tarybai susitikimus Lietuvoje ir pateiksime

dokumentų ir archyvų valdymo srities geriausios patirties pavyzdžius.

4. Gerinsime dokumentų saugojimo sąlygas valstybės archyvuose

5. Didinsime teikiamų paslaugų prieinamumą ir efektyvumą.

Lietuvos vyriausiasis archyvaras

Ramojus Kraujelis